

Nas glas

GLASILO KOMBINATA DELAMARIS

INTERNA IZDAJA

LETNIK V.

IZOLA, 29. NOVEMBRA 1963

11434

STEV. 7

Mladinska konferenca aktiva Delamaris

Dve desetletji nas ločita od zgodovinskega 10. oktobra 1943. leta, ko so se v Kočevski Reki zbrali mladi fantje in dekleta, predstavniki napredne slovenske mladine. Prišli so iz vseh krajev okupirane Slovenije, da bi na svojem prvem kongresu potrdili, kar je že postalo dejstvo, borbeno in idejno enotnost vse slovenske mladine. Ta prvi kongres je pomenil velik dogodek v razvoju naprednega mladinskega gibanja v Sloveniji. Na njem je slovenska mladina izpovedala bratstvo, enotnost in solidarnost z vsemi jugoslovanskimi narodi, z vso napredno mladino sveta. V prvih dneh revolucije kakor tudi kasneje je bila vloga Zveze komunistične mladine izredno pomembna, pripravljala je velik del mladih na oborožen spopad z osvajalci, pojasnjevala je med mladimi pomen in vlogo Komunistične partije in razkrinkavala okupatorja in domače izdajalce. Njena vloga je bila težka, vendar se je takratna mladina častno izkazala. Končne besede proglasa tega prvega mladinskega kongresa: »Še poslednji juriš izpeljimo do konca, potem pa bomo začeli graditi našo novo zedinjeno Slovenijo, našo svobodno demokratično Jugoslavijo, ki ji postavlja temelje narodnoosvobodilna vojna, pod vodstvom ljubljenega tovariša Tita« nam jasno dokaže miselnost, vero, idealizem in dejstva revolucionarne mladine. To novo zedinjeno Slovenijo, svobodno demokratično Jugoslavijo je naš narod res zgradil. Tudi pri graditvi je bila naša komunistična mladina med prvimi organizatorji in delavci. Tudi mladina socialistične Jugoslavije smo dali delež k temu, saj ravno za 20-letnico rojstva nove Jugoslavije mladina poklanja našim narodom veliko Cesto bratstva in enotnosti. Revolucionarna mladina se je morala velikokrat spoprijeti s težkimi fizičnimi napori in nalogami, velikokrat bosu in prezebli. Nam sedaj ni treba, zato pa se

zavedamo, da za nas velja predvsem geslo: »Kdor je z znanjem oborožen, je nepremagljiv«. Naša naloga je, da z znanjem oboroženi delamo na vseh področjih gospodarskega, političnega in kulturnega življenja.

Pravilno bi moral iti vsak mladinec na mladinsko konferenco s temi dogodki v mislih. Le tako bi konferenca popolnoma uspela.

Prav zdaj se konference vseh aktivov bližajo koncu. Aktiv mladine »Delamaris« je imel svojo letno konferenco 15. novembra 1963. Konferenca je bila organizacijsko dobro pripravljena, saj je imela predsednica tov. Malka zelo jedrnatu poročilo, udeležba je bila 98%, torej so bili zastopani po svojih delegatih vsi mladinci kolektiva.

Škoda je le, da se niso še iz diskusije, ki zajema praviloma vse člane konference, izluščili najbolj bistveni problemi, ki zavirajo večanje produktivnosti, namreč potreba po mehanizaciji v našem podjetju, in proti katerim se moramo boriti in delati.

Konferenci so prisostvovali kot častni gostje še predsednik občinskega komiteja LMS v Izoli tov. Tone Juriševič, predsednik delavskega sveta Tihomil Javoršek, kot član tovarniškega komiteja pa inž. Gabrijel Cotič.

Tovarišica Malka je v svojem referatu spomnila predvsem na

tele stvari: poleg tega, da je orisala vlogo človeka v svetu, vlogo proizvajalcev v samoupravljanju, je poudarila najbolj aktualni dogodek v našem podjetju, namreč izdelavo statuta, ki naj bi obsegal predvsem delitev čistega dohodka po principu delitve po vloženem delu in poenostavitev te delitve. Poudarila je, da noben mladinec v kombinatu ne sme ostati ravnodušen, če hoče postati nekoč dober gospodar in proizvajalec, marveč mora že sedaj spoznavati probleme in delo na svojem delovnem mestu in v komuni. Poleg tega je tovarišica predsednica govorila o problemih in delu mladinskega komiteja pri nas. Največ svojega truda je ta organ mladinske organizacije vložil v pridobitev mladinskih klubskih prostorov ter v idejno-vzgojno delo mladincev kombinata. Glede mladinskih prostorov je bilo delo komisije brezuspešno, dočim so boljši rezultati na področju idejnega dela. Ponesrečili pa so se klubi mladih proizvajalcev, za katere je bila dana zasnova že pred leti, a še danes ni nobenih pozitivnih rezultatov. V načrtu je bila tudi šola za življenje, ki pa je bila onemogočena kljub velikemu številu zainteresiranih, namreč zaradi pomanjkanja predavateljev. Dotaknila se je še športnega udejstvovanja in (Nadaljevanje na 2. strani)

VSEM BRALCEM »NAŠEGA GLASA«

ISKRENO ČESTITAMO

k dnevu republike

Uredništvo

Obračun našega poslovanja

Periodični obračun do konca tretjega tromesečja nam dokazuje uspehe in neuspehe, ki smo jih dosegli v tem času. Medtem se je fizični obseg proizvodnje v primerjavi z istim obdobjem lanskega leta povečal za 9%, vrednostno pa za 13%. Vrednostno večje naraščanje si je tolmačiti predvsem vsled proizvodnje vrednejših izdelkov, predvsem v novem obratu hranil v prahu. Tudi realizacija in z njo celotni dohodek sta se povečala od lanskega leta. Prodaja na domačem trgu se je povečala za 9,78%, prodaja v inozemstvo pa za 3,50 odstotka.

Medtem ko so kvantitativni pokazatelji torej ugodni, nam kvalitativni pokazatelji kažejo slabšo podobo. Neto produkt se je od 1.196.308.000 din zmanjšal na 1.093.628.000 din, dohodek od 1.028.640.000 din na 919.902.000 din. Od čistega dohodka je šlo za kritje osebnih izdatkov 782.504.000 din, za prispevek od izrednega dohodka 32.184.000 din, za rezervne sklade 40.192.000 din, za družbene investicijske sklade 19.506 tisoč dinarjev, tako da je za sklade podjetja ostalo le 45.514.000 dinarjev. Neto produkt na enega zaposlenega je padel od 652.302 din, kolikor je znašal povprečno

v 9 mesecih lanskega leta, na 590.541 din. Vložena sredstva so se nam od lanskega leta povečala za 14,6%, tako da odpade na 1 din vloženi sredstev 0,252 din, medtem ko je lani na 1 din vloženi sredstev odpadlo 0,315 din neto produkta.

Kje so vzroki za sicer ugodnejše količinske a za manj ugodne vrednostne pokazatelje? Gotovo gre pretežno delež tega obrnjenega razmerja na račun neugodnih pogojev pri nakupu vrste osnovnih materialov in surovin, predvsem tune, nato pa tudi povišanih cen mesa, olja, nekvalitetnega paradižnika in vrste uslug, medtem ko so prodajne cene naših izdelkov ostale nespremenjene. Skrb za stalno zaposlitev sili podjetje, da nakupuje surovine tudi tedaj, ko niso za to ugodni pogoji in se to kasneje odraža v zmanjšani rentabilnosti.

Vsekakor pa je tudi vrsta subjektivnih vzrokov, da teh neugodnih pogojev nismo znali učinkoviteje paralizirati. Premalo je pri nas skrbi, ukrepov in razprav o povišanju produktivnosti, individualnega in kolektivnega iskanja za večji izkoristek surovin, uvajanja in nagrajevanja racionalizacij v sami organizaciji in v tehnološkem procesu, vneme

za uvajanje mehanizacije, za še tako drobne, samo da bi se dvignila produktivnost. Vse preveč prevladuje mnenje, naj osebni dohodki kompenzirajo fizični napor, vrednostni efekt pa da je pač posledica objektivnih okoliščin, na katere posamezniki in kolektiv ne morejo učinkovito vplivati. Posledica tega je predplačilo osebnih dohodkov, kajti do pravilnega ravnotežja med osebnimi dohodki in skladi more priti, če na situacijo gledamo kot skrbni gospodarji, ki jim pri poslovanju ne gre le za trenutno korist, ampak za perspektivo podjetja in nas samih. Brez razširjene reprodukcije, na katero lahko računamo le s sredstvi iz skladov, pa ni garancije za perspektivo niti nas niti podjetja.

Naše podjetje kot podjetje živilske industrije, ki proizvaja za neposredno široko potrošnjo in ki več kot 50% svojega bruto produkta plasira v inozemstvo, je bilo že večkrat v takih fazah spreminjajočih se tržnih pogojev, ko so na našo rentabilnost negativno vplivali ali navabni ali prodajni pogoji. Vse take situacije smo doslej znali učinkovito premagovati, na eni strani s povečano produktivnostjo, na drugi strani pa s skrbnejšim gospodarjenjem s surovinami in stroški nasploh. To nas seveda ne sme uspavati, da bo tudi sedaj tako. Lahko pa nam je bodrilo, da bo lahko tako, če vsi krepko in strnjeno združimo svojo voljo in znanje za povečano gospodarjenje. Primer za to nam daje dejstvo, da smo v letošnjem letu kljub slabim pogojem znižali upravno prodajno režijo za 8,92%.

ZG

Mladinska konferenca aktiva Delamaris

(Nadaljevanje s 1. strani)
poučne ekskurzije v ljubljanskih tovarnah Emoni, Kolinski in Saturnusu.

O teh mladinskih kolektivih se je tovarišica predsednica zelo pohvalno izrazila ter rekla, da jih bomo v marsičem skušali posnemati. Lepe napotke je dala tovarišica Malka novoizvoljenemu komiteju ter poudarila, da samo ideja in načrt ne zadostujeta za izvrševanje zadanih nalog. Kakor sem že omenila, diskusija ni bila ravno najbolj živahna, bila pa je plodna. Tako je inž. Gabrijel Cotič lepo povedal, da se mora vsak posameznik izobraževati, če se hoče potem uspešno skupaj nastopati. In mogoče ravno zaradi tega ni bila diskusija živahna.

Tovariš Tone Juriševič je povedal, da bo problem klubskih mladinskih prostorov v Izoli v kratkem rešen, vendar je rekel, da je čutiti neko pomanjkanje za interesiranosti tudi za te prostore. Tovarišica Ljubenič pa je diskutirala o samem statutu in o delu v zvezi s tem. V nadaljnji diskusiji so bili podani še najrazličnejši problemi, tako da za-

ključki konference temeljijo v prvi vrsti na čim večjem uvajanju mladine v organe delavskega samoupravljanja, prizadevanja za večjo produktivnost ter še nadaljnje in pospešeno ideološko, kulturno in športno udejstvovanje.

Po izčrpnih diskusijah smo dali razrešnico staremu ter izvolili nov komite. Sedaj šteje komite osem članov, in sicer: Jože Jamšek, ki je tudi novoizvoljeni predsednik mladinske organizacije; Marica Ljubenič, Silvo Šik, Anamarija Grzetič, Gregor Kirn, Nela Labinjan, Peter Kobal, Ludvik Ogrizek. Prav tako so bili izbrani kandidati za občinsko konferenco, ki so naslednji: Ema Sošič, Jože Jamšek, Silvo Šik, Aldo Hrvatini, Marica Ljubenič, Mira Abram, Nela Labinjan, Gregor Kirn, Franc Mislej, Ondina Bordon, Ludvik Ogrizek, Sonja Babič, Angelca Bunc, Silva Maršič in Anamarija Grzetič.

Novoizvoljenemu vodstvu kakor tudi vsej organizaciji čestitamo, obenem pa želimo obilo uspeha pri njihovem delu, predvsem pa, da se jim izpolni želja: več razumevanja ostalih za probleme mladine. A. G.

Nakladanje tunine v koprski luki
(Foto Rupnik)

Stolpnice pred vselitvijo

O stanovanjski krizi v Izoli je bilo že toliko razprav, da bi bilo odveč ponavljati že znane ugotovitve. Naj bo dovolj, če povemo, da je 68 odstotkov stanovanj že dotrajanih ter da so to stanovanja v hišah, starih nad 50 pa tudi nad 100 let. Nič ni potem čudno, če je propadanje teh stanovanj hitrejše, kakor je gradnja novih, čeprav se je v zadnjih 15 letih mnogo uredilo. Za ilustracijo naj bo podatek, da je bilo v letu 1950 pri 2200 stanovanjih samo 1 kopalnica, v letu 1960 pa 260. Leta 1950 je bilo brez stranišča 649 stanovanj, leta 1960 pa le še 170.

Od leta 1951 do vključno leta 1962 je bilo v Izoli zgrajenih 289 stanovanj ali na leto približno 24 stanovanj. To je mnogo premalo, če vemo, da je bilo v tem času sklenjenih nad 900 zakonskih zvez in rojenih nad 1600 otrok.

To hudo stanovanjsko stisko so no svojih močeh reševale gospodarske organizacije — žal le večje, manjše pa se v dosedanji obliki finansiranja stanovanjske izgradnje niso mogle uveljaviti. Danes je možno tudi to in četrti blok, ki stoji poleg naših ob Prešernovi cesti, je na razpolago vsakomur, ki želi kupiti stanovanje. V tem bloku si lahko kupi posamezno stanovanje tudi manjše podjetje, ki mu ni potreben cel blok, lahko pa si tako stanovanje kupi tudi posamezen državljan čisto privatno.

Imamo tri cele bloke, to pa je še vedno premalo za naše potrebe, ki vedno prehitevajo stanovanjsko gradnjo. V teh 3 stolpnice je po pet etaž, v vsaki etaži pa dve stanovanji: eno trosobno, ki meri 63 m², ter drugo dvosobno z 51 m². Vgrajene bodo tudi lončene peči v vsakem stanovanju, ne bo pa štedilnikov, ker te imajo stanovalci po navadi svoje.

Dve stolpnici sta že tik pred dograditvijo in bosta vseljivi že pozimi, brž ko bo vgrajena elektroinstalacija in končan transformator. Sedaj gre za najvažnejše: za razdelitev stanovanj.

V našem pravilniku o razdeljevanju stanovanj je določeno, da se novograjena stanovanja razdelijo takole:

1. iz skupnega števila se najprej izloči 25 odstotkov stanovanj, ki se morajo dodeliti po določenih kriterijih borcev in invalidom NOB, zaposlenim v kombinat;

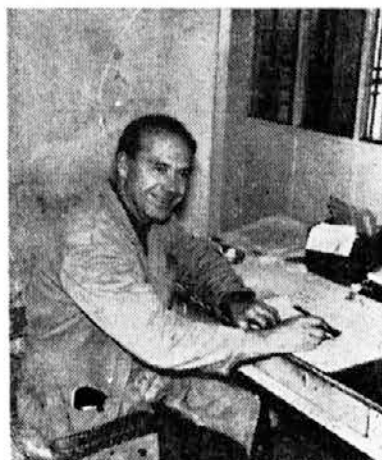
2. po izločitvi stanovanj iz prejšnje točke se najprej zadovoljijo potrebe delavcev, ki so nujno potrebni podjetju, kar se ugotovi na podlagi obrazloženega predloga glavnega direktorja in odobritve upravnega odbora. Število teh stanovanj ne sme presegati 25 % od skupnega števila razpoložljivih stanovanj;

3. preostala stanovanja se dodelijo prosilcem, ki niso zajeti v predhodnih dveh odstavkih po vrstnem redu, ki ga določi komisija.

Če je borcev in invalidov NOB — prosilcev za stanovanja — več kot 25 % od skupnega števila prosilcev, se odstotek stanovanj iz 1. točke tega člena sorazmerno poveča, vendar ne na škodo števila stanovanj, ki se razdeljujejo po 2. točki tega člena.

Če število stanovanj, ki so namenjena prosilcem iz 1. ali 2. točke tega člena, presega potrebe, katerim so namenjena, se višek uporabi za kritje potreb prosilcev iz 3. točke.

Razumljivo je, da pri 230 prosilcih za stanovanja ta odločitev ne bo lahka. Zato bo moral marsikdo še počakati in razumeti, da so drugi še potrebnejši. A. B.

Andrej Kokošar petdesetletnik

Kdo ga ne pozna, našega Andreja, saj nam je neke vrste krušni oče, ki nam deli krompir, jabolka, olje, kurjavo in podobno. Nihče mu pa ne bi prisodil, da se bo v kratkem srečal z Abrahamom.

Andrej Kokošar je nastopil svojo življenjsko pot 7. 12. 1913 na Vojskem pri Idriji. Po končani osnovni šoli je v težkih časih svetovne gospodarske krize začel okušati trdo življenje že doma, kasneje v italijanski vojski, v rudniku Raša, zaključek fašistične vladavine pa je dočkal v zaporu, od koder je pobegnil v partizane in postal borec Istrske brigade. Po demobilizaciji leta 1945 ga najdemo v Ljudski milici, kasneje pa na železnici, dokler ni pred osmimi leti pristal v bivši Ampelei.

Na vprašanje, kdaj v življenju mu je bilo najhuje, kar mu je ostalo v spominu kot težko doživetje, nam je povedal, da je bilo tega več kot dobrega — in je izbral med čakanjem na usodo v puljskem zaporu in nevarnim zapletom v borbi z belogardisti na Crnem vrhu.

Kdaj na je bil zanj najlepši dan v življenju? Povedal nam je, da je bil resnično najbolj srečen tisti dan, ko mu je uspelo pobegniti iz zavora in se rešiti gotove smrti, ki so mu jo Nemci namenili kot mnogim drugim.

Kakšnih posebnih neizpoljenih želja naš jubilarnt nima, zato mu ob tem življenjskem prazniku čestitamo, želimo vse dobro ter kličemo: tovariš Andrej, še na mnoga leta! AB

Pogled na nove stolpnice s Prešernove ceste

(Foto Vižintin)

Priprave za skrajšan delavnik

Priprave za uvedbo skrajšanega delovnega tedna so v vsej naši komuni v polnem razmahu. Gospodarske organizacije so imenovale komisije, ki proučujejo vsaka za svoje podjetje razmere in pogoje, pod katerimi bi lahko skrajšali delovni čas. V skladu z ustavo je Zvezni izvršni svet sprejel odlok o uvedbi 42-urnega delovnega tedna ter za izvedbo tega imenoval tudi komisijo, ki je dala podrobnejša navodila ostalim komisijam, ki danes rešujejo in pripravljajo to spremembo.

Tudi v naši komuni deluje taka komisija, ki usmerja delo komisij po gospodarskih organizacijah in iz njenih napotkov povzemamo najpomembnejše.

Priprave za prehod na 42-urni delovni teden morajo potekati v najtesnejši povezavi z ostalimi pripravami pri sestavljanju sedemletnega gospodarskega plana, s statutom podjetij in pravilnikom o notranji delitvi dohodka.

Strokovne komisije za izvedbo priprav skrajšanega delovnega časa naj takoj pristopijo k izdelavi podrobnih načrtov organizacijskih in ekonomskih ukrepov, s katerimi bo zagotovljena v vsaki posamezni fazi skrajševanja delovnega časa tolikšna produktivnost dela in tolikšna uspešnost poslovanja, da bosta omogočili planirani obseg proizvodnje ali vsaj tisto višino osebnih dohodkov in odvajanja v lastne in družbene sklade, ki bi jih ob enakih pogojih dosegale delovne organizacije pri 48-urnem delovnem tednu. V pripravah je treba predvideti tudi, kako bodo gospodarske organizacije prehajale na ta skrajšani delovni čas. Možno je, da preidejo od 48 na 42-urni delovni teden hkrati, lahko pa tudi v etapah, tako da najprej nekaj časa delajo 46 ur tedensko, nekaj časa 44 ur in končno preidejo na 42-urni delovni teden. Če se gospodarska organizacija odloči za prehod v etapah, potem mora tudi določiti koliko časa naj vsaka etapa traja.

Delovne organizacije, ki se bodo na podlagi odloka o pripravah na prehod na 42-urni delovni teden odločile za praktično preverjanje učinkov krajšega delovnega časa, lahko začnejo s temi poskusi šele takrat, ko so končane vse priprave, ki jih navaja sklep Zvezne komisije, to je, ko so izdelani vsi izračuni in analize. Prijavi za prehod na preizkus mora biti obvezno priloženo mnenje Občinske skupščine

ter potrebna dokumentacija v devetih izvodih. Vse to je treba dostaviti Občinski skupščini, Okrajni skupščini, Okrajni gospodarski zbornici, Okrajnemu sindikalnemu svetu, Republiški gospodarski zbornici, Republiškega svetu sindikatov, Resornemu sekretariatu in Sekretariatu za delo, kateremu se dostavi to v dveh izvodih. Delovna organizacija ne more prej preiti na preizkus skrajšanega delovnega časa, dokler ne dobi soglasja Zvezne komisije za delovni čas, ki je edina pristojna za dajanje soglasij.

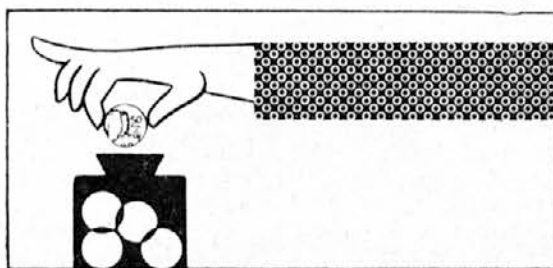
Za delovne organizacije, ki se bodo prijavile za prehod na 42-urni delovni teden, bodo določene olajšave kot na primer: oproščene bodo plačevanja izrednega prispevka na dohodek, deležne pa bodo tudi nekaterih drugih olajšav glede socialnega zavarovanja. Vprašanje izrednih olajšav in ugodnosti bo reševala Zvezna komisija in izdajala odločbe vsaki gospodarski organizaciji. Komisija priporoča gospodarskim organizacijam, naj pričnejo z uvajanjem skrajšanega delovnega časa po ekonomskih enotah postopoma, tako da bi najprej začeli v tistih enotah, kjer je to najlažje izvedljivo, s čimer bi si pridobili izkušnje, ki bi jim služile pri nadaljnjem uvajanju skrajšanega delovnega tedna, spodbujalo bi pa tiste enote, ki k temu še niso pristopile. V tem procesu imajo vsekakor prednost proizvodne ekonomske enote in jim je treba posvetiti največ pozornosti, ker so tudi pogoji pri njih najbolj komplicirani. Vse organizacijsko ekonomske priprave za posamezne ekonomske enote mora proučiti delavski svet podjetja ter dokončno odločiti, ali je vse dovolj pripravljeno, da se enota lahko vključi v preizkus. Glavni pogoji in izhodiščna po-

stavka za skrajševanje delovnega časa mora biti zagotovitev, da so ohranjeni vsi pogoji za nadaljnjo rast proizvodnje in osebnih dohodkov, pri čemer ne gre toliko za večanje norm in akordov kot za to, da se izkoristijo vse notranje rezerve za boljšo organizacijo proizvodnje in izkoriščenje kapacitet. Nedopustno je in povsem v nasprotju s ciljem, ki ga akcija zasleduje, uvesti skrajšan delovni čas s povečanjem nadur, s povečanjem delovne sile, z večanjem poslovnih stroškov in podobno. Vsaka gospodarska organizacija bo to sama najlažje reševala in pripravila predloge, v kolikor pa bi tu naletela na specifične težave, pa se je treba obrniti na komisijo za delovni čas pri Resornem sekretariatu. Splošne večje probleme, ki se pojavljajo v večjih gospodarskih organizacijah, pa bo reševala strokovna komisija pri Republiškem sekretariatu za delo. Pomoč lahko nudijo tudi Okrajne gospodarske zbornice in končno tudi občinske komisije za delovni čas.

To akcijo je treba vzeti z vso resnostjo ter temeljito proučiti momente finančne in tehnične prirode, da bo dosežen cilj t. j., da bo v skrajšanem delovnem času dosežen isti proizvodni in finančni efekt in s tem tudi osebni dohodki.

Naš delavski svet je imenoval sedemčlansko komisijo, ki že proučuje pogoje in pripravlja predloge. Delavski sveti po delovnih enotah bodo pa imenovali tričlanske komisije, ki bodo obravnavale ta prehod v svojih enotah in sodelovale z glavno komisijo. V tej komisiji je predsednik Tomaž Pavletič, člani pa so: Silvo Kaligarič, Ivo Hajšek, ing. Bogomir Cotič, Zvonko Grahek, ing. Gabrijel Cotič in Lucijan Leban. **AB**

ALI SI ZE ČLAN VZAJEMNE POMOČI?

Pri naših zobarjih

O naši zobni ambulanti je zelo malo govorjenja in razprav med kolektivom ali na sejah samoupravnih organov. To je ena tistih dejavnosti, ki v redu poteka in ne povzroča težav ali sitnosti nikomur, kdor je pa iskal v njej pomoči, je bil z uslugo zadovoljen. Smo pač takšni, da znamo biti mnogo glasnejši, če nam kaj ni všeč, kot pa če bi bilo treba nekaj pohvaliti.

Dosedanje delo zobne ambulante kaže, kako prav je odločil naš delavski svet pred nekaj več kot dvema leti, ko je sprejel sklep o uvedbi te službe. V letu 1961 je bi-

la ambulanta odprta in od tu dalje je bilo opravljenih veliko število raznih popravil in zdravljenj, za kar je bilo včasih izgubljenega ogromno časa zaradi čakanja v zdravstvenem domu.

Ravno izgubljeni čas za popravljanje zob izven kombinata je bil glavni vzrok, da smo se glede tega osamosvojili.

V letu 1962 je bilo opravljenih 6.265 raznih storitev od vseh vrst zdravljenj in »vzdrževalnih« del do raznih tehničnih pripomočkov, ki jih danes pozna zobozdravstvo.

Sistematični pregled je pokazal, da je pri mnogih članih kolektiva

nega zob zanemarjena, kar je tudi večkrat povod za druga obolenja. To je najpogostejši pojav pri tistih, ki pred zaposlitvijo v kombinatu niso imeli prilike za brezplačno zdravljenje, ali vsaj stvar ni bila tako enostavna, kot je sedaj, ko je vse pri roki.

Čeprav smo v začetku rekli, da je v zobni ambulanti vse v redu, tudi tu ni brez težav. Pomanjkanje raznega materiala prizadeja tov. Starcu in zobotehnici tov. Sušnikovi precej sitnosti. Neprijetno je, če je klient zrel za »remont« pa ni pričakovane materiala, čeprav je obljubljen že nekaj mesecev.

Drugo večjo težavo v zobni ambulanti povzročamo pa mi sami s svojo nedisciplino.

V ambulanti dobi namreč vsak pacient listek, kdaj naj zopet pride in takrat je zanj tudi rezerviran čas. Če pa ne pride v času, kot je naročen, povzroči, da osebe nanj čaka brez dela, in ne doseže svoje norme. Ako pa pride drugič, kadar ni naročen, pa neupravičeno zahteva, da se ga sprejme. Te nevskečnosti ambulanta sicer ublažuje in ustrezno kolikor razmere dopuščajo, ker je pa tega le malo preveč, se bomo pač morali strožje držati vrstnega reda, da ne bomo delali nepotrebnih težav.

Danes, ko ima za seboj že dobri dve leti življenja, vidimo, kolikšna pridobitev je zobna ambulanta za naš kolektiv in si je težko misliti, kako smo mogli shajati brez nje. Resnici na ljubo pa bodi povedano, da imamo v njej tudi strokovnjake, katerim brez skrbi zaupamo v popravilo svoje »mlinčke«. AB

Nova pridobitev

Počasno ročno zavijanje konzervnih doz v papirnati in celofanski ovoj je po svetu in pri nas sprožilo idejo o avtomatiziranju tudi tega ročnega dela. Na našem delavskem svetu je bila ideja sprejeta soglasno, kar je dokaz, da so naši upravljavci spoznali vrednost avtomatskega dela. Iskali smo ponudbe za tovrsten avtomat na vzhodu in zahodu. Znano je bilo, da v svetu avtomati zavijajo razne kose dišečega mila, vendar je kos mila vse nekaj drugega kot trda olčevinasta škatla, ki naj ima vsaka še vloženi ključek za odpiranje z rezanjem ali z odvijanjem pokrova. V odgovorih je bil največkrat pretirano dolg rok, ki je pokazal, da bi se podjetja šele lotevala konstruiranja in pridobivanja izkušnje in da je nemogoče dobiti na trgu avtomat, ki bi lahko zavijal v papir in celofan z dvema operacijama, še manj pa, da bi dvojno zavijanje opravil hkrati.

Pred tremi leti taki avtomati še niso obstajali in prvi avtomat v Evropi je star komaj 2 leti. Italijanska vodilna tovarna ribjih konzerv »CIRIO« zavija svoje izdelke avtomatsko in nabavlja stroje pri firmi ACMA-Bologna. Ta tovarna se je med prvimi v Evropi lotila konstruiranja stroja, ki naj nadomesti gibčne ženske prste. Zaradi izkušenj omenjene tovarne konzerv z delom avtomatov tipa ACMA smo se tudi mi odločili za doslej najbolj izpopolnjenega, ki je svoje delovanje že pokazal v skladišču gotovih izdelkov v obratu IRIS in pri tem imel okrog sebe stalno nove ravedneže.

Stroj zavije nekaj nad 3000 konzerv na uro v papir ali celofan, kar pomeni, da zavije dvojno (v papir in celofan) 1500 doz ali 15 zabojev. Računajoč, da je norma pri tem delu zaposlene žene

2 zaboja na uro, pomeni nabava avtomata 7,5-kratno povečanje storilnosti. To je seveda precejšen napredek.

Za proizvodnjo v obratu IRIS ima avtomat zadostno zmogljivost glede na delo v dveh ali po potrebi v treh izmenah. Velika proizvodnja v našem kombinatu bi zahtevala še en tak avtomat za obrat ARGO.

Pri opazovanju delovanja smo razmišljali o še enkratnem povečanju zmogljivosti s tem, da bi ena operacija zavijanja odpadla. Možno bi bilo to doseči z uporabo lakiranega papirja, ki ima močan lesk in vzbudi občutek, kot da je konzerva zavita tudi v celofan. Španija, Portugalska in ostali proizvajalci konzerv so opustili dvojno zavijanje in na trgu uspešno uvajajo samo v lakiran papir zavite doze.

Še malo potrpljenja in zob bo ozdravljen

(Foto Vižintin)

Varstvo otrok

O varstvu otrok smo že mnogo pisali, še več pa govorili, vendar je finansiranje te usluge nekaj, kar ne more biti s predpisom določeno drugače, kakor da te stroške nosi uporabnik ustanove, ki se s tem ukvarja. Ker pa je varstvo otrok dokaj draga stvar, starši vselej ne zmorejo teh stroškov, zlasti še, če je v družini več majhnih otrok.

V kombinatu tega vprašanja še nikoli nismo zanemarjali in smo vse doslej prispevali nekaj k tem stroškom, le da sta se spreminjali višina in oblika naše pomoči.

Ker pa smo imeli doslej v veljavni lestvico glede višine prispevka kombinata za to varstvo malce preširoko, je komisija za HTV in socialno varstvo proučila dosedanje stanje in pripravila predlog za spremembo.

Doslej smo prispevali za varstvo otrok v vrtcu glede na dohodke v družini v fiksnem znesku. Ta prispevek je bil za vrtec od 1000 din za otroka, kjer so skupni dohodki na družinskega člana znašali nad 20.000 din na mesec, in do 3000 din, kjer so bili ti dohodki do 16.000 din na mesec. Za varstvo v otroškem domu smo po istih merilih prispevali od dva tisoč do štiri tisoč dinarjev.

Ker je bil prispevek kombinata določen za vsako kategorijo po vnaprej določeni višini, so nekatere matere izrabile to pomoč tako, da so imele otroka v varstvu samo toliko časa, da je bil porabljen delež kombinata, ostali čas pa so otroci prebili izven vrta, največkrat prepuščeni sami sebi.

Zaradi takšne lestvice je število varovancev zelo porastlo, saj jih je bilo lansko leto le okrog 40 dnevno v oskrbi, letos pa smo imeli konec avgusta kar 165 naših otrok v vrtcu in domu.

Predračun, ki je sicer predvideval povečanje na 65 otrok, je bil s tem mnogo prekoračen. En milijon 430.000 dinarjev za vse leto ne bo zadoščalo, ker smo že do konca avgusta porabili dva milijona 181.168 dinarjev in s tem za 842.168 dinarjev prekoračili celoletno kvoto v 8 mesecih. Vse to je narekovalo delavskemu svetu, da spremeni dosedanje višino pomoči ter jo nudi v drugačni meri, tako da bodo te deležni v izdatnejši meri tisti z nižjimi dohodki, medtem ko družinam, kjer pride na družinskega člana nad 16.000 dinarjev dohodka na mesec, ne bomo prispevali ničesar več.

Ker bo bodoča lestvica odražala naš prispevek v odstotku, na celoten račun in ne več v določenem znesku, ne bo moglo priti di izigravanja.

Stroški oskrbe, ki naj bi jo plačali uporabniki, znašajo v vrtcu, kjer so v varstvu otroci od 3. do 14. leta starosti, po 5500 din na mesec, v otroškem domu pa so dojenčki in otroci do 3 let in znaša mesečna oskrba 6500 dinarjev na mesec. K tem stroškom bo v bodoče naš kolektiv prispeval relativno na dohodke v družini.

Za vrtec

Ce je mesečni dohodek na družinskega člana:

do 10.000	80 %	5.200 din
do 13.000	55 %	3.575 din
do 16.000	35 %	2.205 din

Za otroški dom

Ce je mesečni dohodek na družinskega člana:

do 10.000	80 %	4.400 din
do 13.000	55 %	3.025 din
do 16.000	35 %	1.825 din

Gornji zneski veljajo za celomesečno zaposlitev in celomesečno oskrbo v ustanovi.

S tem je naš delavski svet zopet pokazal polno razumevanje za težave, s katerimi se borijo naše delavke - matere, ter skušal pomagati tistim, ki so pomoči res najbolj potrebni.

Prav bi bilo, da bi podobno kot v našem kombinatu reševali otroško varstvo tudi v ostalih podjetjih v naši komuni, s čimer bi odtegnili otroke vplivu ceste, ustanovi pa, ki se z varstvom ukvarja, izboljšali finančno stanje.

A. B.

Z zadovoljstvom smo se vračali iz Ljubljane

Dne 5. oktobra 1963 je mladinski komite organiziral ekskurzijo v Ljubljano, kjer smo si ogledali tovarne: Emono, obrat Saturnus in Kolinsko.

Dan je bil deževen in hladen, vendar nas to ni motilo, da ne bi znali vzbuditi zanimanja in pozornosti slehernega mladega človeka, ki je bil med nami. Bili smo navdušeni in razpoloženi že navsezgodaj in ta občutek nas je spremljal ves dan. Namen ekskurzije je bil, da si ogledamo tovarne z živilsko industrijo in da stopimo z njimi v ožji stik. Zlasti nas je zanimalo delo in vloga mladine pri reševanju planskih nalog in vloga mladine kot ideološko politične organizacije.

V vseh tovarnah so nas zelo tovariško sprejeli, nam razkazali svoje obrate in razložili potek, sistem in pogoje dela v tovarni. Prav posebno so nas navdušili v Emoni, kjer smo videli lepo organizirano delo, ki poteka kontinuirano od uvoza do finalnih proizvodov. Lokacija in koncentracija v industriji sta prvi pogoj za doseg najboljših rezultatov v predelovalni in vsaki drugi industriji. Emona predstavlja vrh naše živilsko-predelovalne industrije, zato smo tu največ videli.

Tovarne »Saturnus« v celoti — kot je bilo prvotno mišljeno — nismo videli, pač pa samo obrat Saturnusa v Zalogu, ki je opremljen kot strojni oddelek in izdeluje pločevinasto embalažo. Iz Sa-

turnusa smo odšli v Kolinsko, kjer so nam izrazili dobrodošlico in sta nas pozdravila predsednik delavskega sveta in predsednik mladine. Tu smo se največ časa zadržali, saj je dobila naša ekskurzija prav v Kolinski pravi odmev in sprejem. Njihovi predstavniki so bili naši gostje vse do našega odhoda. Mladina je aktivna, delavna, spremlja razvoj in potek dela v tovarni, se srečuje z najtežjimi problemi in jih rešuje v okviru svoje organizacije, doprinaša svoj delež k celotni produktivnosti. Mladina ima svoje klubske prostore, je živa in deluje kot organizirana celota. Ob vsem tem si lahko sami zastavimo vprašanje: kje smo mi, kje je naša organizacija, kje so naši klubski prostori, kaj daje naši mladini življenjski potencial, kdo nam je vzor, kakšnih smernic se držimo v naši tovarni? Ker so take ekskurzije poučne in vsestransko koristne, je zaželeno, da bi bile tudi v bodoče, saj je izmenjava medsebojnih odnosov in nazorov o delavskem samoupravljanju naš končni cilj. Naša ekskurzija v Ljubljano je v redu potekala, pri tem se za finančno pomoč in sodelovanje iskreno zahvaljujemo celotnemu upravnemu odboru podjetja.

Vrnili smo se zadovoljni, ekskurzija nas je navdušila in pokazala pot, po kateri moramo čimprej, saj smo že precej zamudili.

S. S.

Ribja moka - koristen dodatek vsakodnevnega obroka

Ribjo moko so začeli proizvajati približno pred 100 leti. Za dodatek k hrani jo je uporabil W. Dane leta 1864. Odtlej je potreba in proizvodnja stalno rastle, tako da je danes svetovna proizvodnja 1,5 milijona ton na leto. Največjo proizvodnjo imajo: Norveška, Danska, Anglija, ZDA in SSSR.

Za proizvodnjo ribje moke uporabljajo odpadke raznih vrst rib. Pri nas uporabljamo odpadke tun, sardel, papalin, palamid ter rib, ki niso za konzerviranje. Ribja moka je potreben in koristen dodatek vsakodnevnega obroka. Ta mora biti tako sestavljen, da je razmerje med ŠV (škrobne vrednosti) in PB (prebavljive beljakovine) konstantno. Če tem pogojem ne zadostimo, bomo gotovo naleteli na nezaželene posledice pri domačih živalih. Med tovrstne anomalije, ki so posledica slabe in nepravilne prehrane, štejemo celo vrsto presnovnih bolezni, na primer: rahitis, osteoma-

lacija, osteofibroza, osteoporoza, zaostajanje v rasti in motnje pri razplodu.

Vrednost ribje moke je v njenem mineralnem in vitaminskem sestavu. Zlasti je važna prisotnost mikroelementov, med katerimi so najvažnejši Ca, P, J. Ribja moka je dragoceno krmilo, ker vsebuje vitamine A, D in vitamine B kompleksa: B₁ (tiamin), B₂ (riboflavin), B₃ pantotensko kislino in B₁₂ (ciano-kolalamin).

Žival, ki dobi ribjo moko, obrok bolje izkoristi, istočasno pa je kvalitativno in kvantitativno preskrbljena z vsemi potrebnimi elementi.

Pretirano krmljenje z ribjo moko ima lahko nezaželene posledice zaradi visokega odstotka ribjega olja, ki je v ribji moki. Da ne bi prišlo do nasprotnega oziroma škodljivega učinka ob dodajanju ribje moke v obrok krmljenja, navajam nekaj normativov, ki se jih poslužujemo pri domačih živalih:

krave molznice	1000 g ribje moke	na 500 kg teže krme
ovce, koze	50 g ribje moke	na 50 kg teže krme
prašiči	150—200 g ribje moke	na 50 kg teže krme
perutnina	5—10	odstotkov obroka

Ker je ribja moka nujen dodatek posebno v krajih, kjer je kvaliteta krme slaba, bodo rejci dosegli hitro in vidno izboljšanje z dodatkom ribje moke, pospešili

bodo rast in produkcijo, zato naj bo ribja moka vsak dan pri roki, da z njo pravočasno in uspešno dosegamo najboljše rezultate na področju živinoreje. S. Š.

Disciplinski organi poročajo

V desetih mesecih letošnjega leta je poslovanje disciplinskih organov doživelo nesluten razmah. Prijave disciplinskih prekrškov so v pravno pisarno kar deževale in je bilo treba podvojiti število pravnikov v podjetju, da so bili prekrški vsaj deloma obravnavani. Največjo zaslugo za takšno množico prestopkov imajo delavke s predelave sveže ribe, ki so se letos odločile, da nadur, ki so ob času vsakega jesenskega mraka neizbežne, ne bodo opravljale. Prijav je prišlo več kot 400. Pri polovici je pravna pisarna obupala in je zadevo predložila delavskemu svetu, ki je 220 delavkam prekršek oprostil, v bodoče pa zahteval strožje kazni. Iz tega naslova je bilo kaznovanih 36 delavk z opomini ali denarnimi kaznimi do 4% osebnih dohodkov za en mesec.

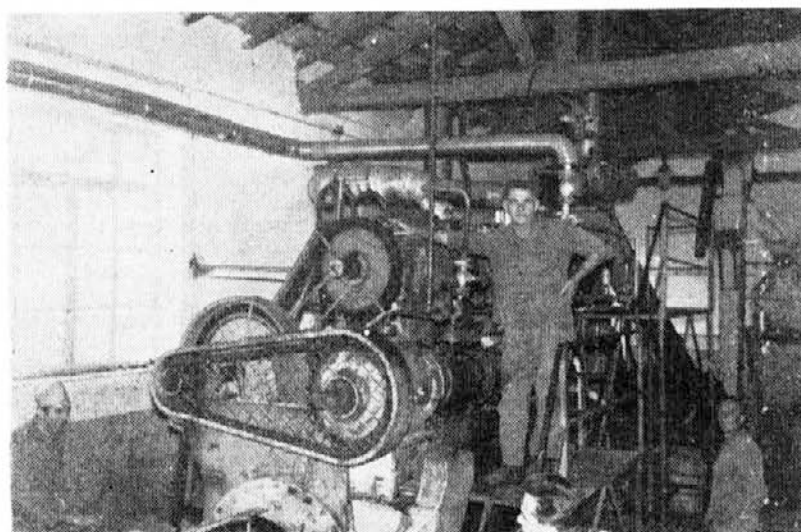
Po 15. odstavku 114. člena pravilnika o delovnih razmerjih, ki predvideva kaznovanje za malomarno ali nevestno opravljanje službene dolžnosti, kamor spada tudi zamude, je bilo kaznovanih 14 naših delavcev.

Odpadne konzerve niso namenjene za malico. O tem je bilo treba prepričati dva naša delavca, M. I. in J. A., oba s strogim javnim ukorom.

Priti pijan na delo je nevarno in tudi prepovedano. Ker je B. I. to storil prvič, je »zaslužil« le opomin. Huje pa je, če udariš predpostavljenega. To je I. B. stalo 10% plače treh mesecev. Tudi samovoljno upiranje delovnim nalogom šefa se ne izplača, saj sta K. S. in F. S. to občutila s 5% plače dveh mesecev.

Kdor brez dovoljenja izostane z dela več kot 3 dni, mu je sojeno 11. odstavku 114. člena. Ker je K. M. to storila kar dvakrat, ji je bila drugič izrečena najstrožja možna kazen — odpust iz gospodarske organizacije.

Skupno je bilo letos izrečenih 62 disciplinskih kazni. Od tega je bilo hujših grešnikov deset; te je obravnavala disciplinska komisija, vse ostale je kaznoval glavni direktor. GK

Notranjost oddelka za proizvodnjo ribje moke

(Foto Vižintin)

„NAS GLAS“ izdaja kolektiv konzervne industrije »DELAMARIS« Izola — List urejuje uredniški odbor: Tihomil Javoršek, Avgust Brezavšček, Zvonko Grahek, Tomaž Pavletič, inž. Gabrijel Cotič, Emil Pugelj, Vilh Može, Savo Kapelj, Miro Banovac, Miro Strancar, Ludvik Ferk in Ado Makarovič — Odgovorni urednik AVGUST BREZAVŠČEK, Izola, Brkinska 10 — Tiska tiskarna ČZP Primorski tisk v Kopru.

LETOŠNJI

RIBOLOV

Letošnja ribolovna sezona je bila dokaj muhasta in kot pravijo ribiči, riba ni prišla pod luč. Nosteto noči so brez uspeha križarili in iskali pa tudi metali mreže za minimalen ulov. Le vztrajnosti in prizadevanju ribičev gre zahvala, da ta obrat ne bo deficiten, čeprav je že vse kazalo, da bo tako, saj je bil septembrski mrak, od katerega vedno veliko pričakujemo, letos najslabši.

Vso situacijo je popravil ulov v oktobru, ki je bil izredno bogat, saj so nalovili 41 vagonov rib (skuš in sardel) v vrednosti nad 60 milijonov, računano po planski ceni. To je cena, po kateri se obračunava med ribolovnim obratom in podjetjem, medtem ko je tržna cena višja.

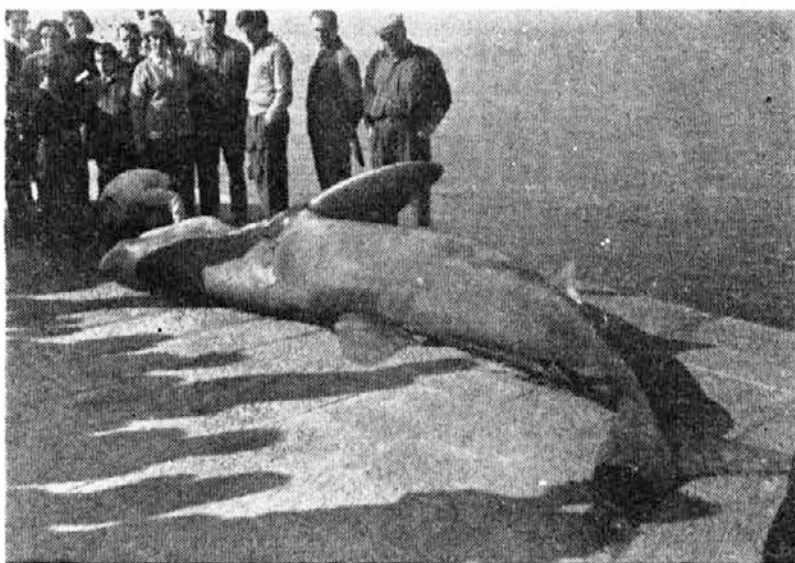
Ker je za letos ribolovna sezona pri kraju, pogledimo, kakšen »ribiški blagor« je spremljal naše posadke. Velike razlike med posameznimi ladjami so večkrat nastale tudi zaradi dolgotrajnejšega popravila ladij, kar velja zlasti za »Pisanico«, kjer se je tudi vsa prejšnja posadka razformirala. V glavnem pa velja, da so dobri rezultati odvisni od sposobnosti in prizadevnosti vodstva in moštva na ladji.

Do konca oktobra so naše ladje nalovile naslednje količine rib:

Ladja	kg	Vrednost din
Biser	88.935	10.110.000
Deklica	79.588	9.825.000
Golobica	120.091	13.123.000
Iglica	60.999	7.175.000
Jež	72.193	8.415.000
Klen	107.023	13.350.000
Knežak	82.029	9.318.000
Krap	101.220	11.053.000
Lastovka	82.788	8.063.000
Ovčica	85.088	9.876.000
Primorka	92.815	10.415.000
Pisanica	34.776	4.900.000
Prstak	44.003	5.123.000
Riba I	71.969	8.262.000
Sirena	72.415	10.158.000
Som	74.937	9.740.000
Školjka	76.630	7.552.000
Sulec	111.719	11.920.000
Ščuka	66.675	8.118.000
Trska	59.319	7.569.000
Val	88.835	11.267.000
Vesna	101.412	12.776.000
Zarja	124.623	15.935.000
Zlatorepka	52.234	6.026.000

Skupaj 1.952.316 230.076.000

Čeprav se zdi, da je 195 vagonov svežih rib ogromna količina, bi bilo vse to mnogo premalo, če si ne bi pomagali s tunino iz uvoza. AB

Zverina na pomolu v Izoli

(Foto Vižintin)

»Primorka« se je zgrabila z morsko pošastjo

Kakor vsak dan o mraku, je tudi 22. oktobra »Primorka« odplula na nočni lov proti Umagu. Bil je čas lova na sardele in posadka je upala, da bo kot vse prejšnje dni ulov dober. Po triurni plovi je »Primorka« v krajših presledkih odvezala oba svetilna čolna, ki naj bi z močnimi lučmi zbrala ribe pod čolnom ter jih na dan znak pripeljala k zasedani ladji. Svečarji v čolnih so opazili pod lučmi veliko količino sardel. Čez dobri dve uri je kapetan Santo Antolovič na znak svečarjev ukazal, naj se čolna pričneta približevati ladji, da bi mogel z mrežo obkrožiti prostor okoli obeh čolnov in zajeti vso jato rib pod lučmi.

Svečarji so kmalu opazili nenavadno obnašanje rib, zbranih pod lučmi. Riba se prerivala in mešale, in preden je bila mreža sklenjena, so skoro vse zbrane sardele izginile. Po oceni ribičev je bilo med spuščanjem mreže zbranih okoli vagon sardel. Ko so pričeli mrežo dvigati, so namesto sardel začutili nekaj ogromnega, ki se je premetavalo v mreži. Svečar Nevio Ipsa je naenkrat na ves glas zaklical: »Morski pes!« In res se je v mreži prevračal in obupno iskal izhoda neznansko velik morski pes. Nihče od ribičev »Primorke« še ni dotlej videl take zveri. Kaj sedaj? Kot vedno so se ribiči tudi v tej neobičajni situaciji znašli. Vsaka naša ladja ima na krovu puško in Franc Štefanec jo je takoj pograbil. Stal je na robu ladje in čakal ugodnega trenutka, da poskusi nevarni

pošasti z dobro namerjenim strelom preprečiti pobeg. Dviganje je šlo počasi, saj je bila riba velika in odpor močan. Že se je jasno videla značilna silhueta psa z odprtimi gobcem, polnim ostrih zob. Rep je v mogočnih zamahih trgjal mrežo, kot bi bila iz papirja. Kaj kmalu je morski pes dosegel bok ladje. Štefanec je izrabil trenutek in se odločil za strel. Prva krogla se je zarila v mogočno telo — brez uspeha, odpor se je le še povečal. Sledil je drugi, tretji, četrti in peti strel. Voda se je obarvala s krvjo. Še malo in razpenjena voda se je polagoma pričela umirati. Morski pes je bil mrtev.

Z vitlom so potegnili 950 kg težki in 4,80 metra-dolgi plen na krov in okoli 10. ure zjutraj je »Primorka« s svojim nenavadnim plenom priplula v Izolo. Ker so preko radia obvestili o ulovu upravo ribolovnega obrata, je »Primorka« na pomolu že čakala množica občanov Izole. Ves dan je bil morski pes, baje sorodnik nevarnega sinjega soma, predmet občudovanja radovednežev, med katerimi so bili tudi novinarji iz Kopra in Ljubljane ter reporter ljubljanske televizije. Ribiči s »Primorke« pa so v gostilni »Pri ribiču« razlagali svoj doživljanje kupu radovednežev — po ribiško.

Popoldne je velik sprevod ljudi spremil psa na zadnjo pot — v ribolovni obrat, kjer so ga razkosali. V želodcu je imel delfina, dolgega 1,80 metra, razkosanega na tri dele. Naslednjega dne je bil pes predelan v ribjo moko.